

#DVIskaidro “Vai personas piekrišana ir universāls tiesiskais pamats datu apstrādei?”

Publicēts: 09.12.2022.

Uzņēmējdarbības vidē joprojām pastāv prakse, kurā, lai nodrošinātu plānotās personas datu apstrādes atbilstību, tiek meklētas iespējas nodrošināties ar personu, kuru datus tiek plānots apstrādāt piekrišanu. Šajā skaidrojumā atgādināsim, kas uzskatāma par piekrišanu Datu regulas [1] izpratnē un kādām pazīmēm šādi piekrišanai jāatbilst.

Personas piekrišana ir viens no sešiem Datu regulā noteiktajiem datu apstrādes pamatiem, kuru pārzinim (organizācija, kas apstrādā personas datus) ir jāpiemēro pirms datu apstrādes uzsākšanas. [2] Tiesiskā pamata noteikšana ir viens no Datu regulas pamata nosacījumiem, kura atbilstoša piemērošana norāda uz datu apstrādes likumību.

Piekrišana nav universāls tiesiskais jeb likumīgais pamats datu apstrādei, un nevar uzskatīt, ka jebkurā gadījumā, lai būtu iespējama datu apstrāde, tiks pieprasīta personas (datu subjekta) piekrišana.

Piekrišana un tās īpašības

Piekrišana ir jebkura brīvi sniegta, konkrēta, apzināta un viennozīmīga norāde uz personas, kuras datus plāno apstrādāt, vēlmēm, ar kuru viņš paziņojuma vai skaidri apstiprinošas darbības veidā sniedz piekrišanu savu personas datu apstrādei. [3] Piekrišana nevar būt uzspiesta, tā nebūs spēkā esoša, ja būs iegūta maldinot personu.

Piekrišana pēc savas būtības ir skaidra, pierādāma darbība, kuras rezultātā pārzinis ir tiesīgs apstrādāt datu subjekta datus

atbilstoši norādītajam nolūkam. Ja nolūki datu apstrādei ir vairāki, katram nolūkam ir piemērojama atsevišķa piekrišana.

Veidam, kā piekrišana tiek iegūta, ciktāl tā atbilst iepriekš nosauktajām pazīmēm, nav izšķirošas nozīmes. Vienlaikus organizācijai, kas plāno personas datus apstrādāt ir jāpatur prātā, ka atbilstoši pārskatbaidības principam tai ir jāspēj pierādīt, ka piekrišana pirms apstrādes uzsākšanas patiesi saņemta.

Informēta piekrišana

Pēc skolā notikušās 2.klases skolēnu fotosesijas, foto salons ir nolēmis atsevišķas individuālās fotogrāfijas reprezentācijas nolūkos publicēt savā tīmekļa vietnē. Lai šāda datu apstrāde būtu likumīga, foto salona sistēmā, kurā vecāki var piekļūt savu bērnu fotogrāfijām, ir izveidojis formu, kurā vecāks var piekrist sava bērna fotogrāfiju publicēšanai. Bez šādas piekrišanas fotogrāfijas netiks publicētas, bet, kad vecāks attiecīgajā laukumā ir ievietojis "ļeksīti", tad foto salonam ir tiesisks pamats šo fotogrāfiju publicēšanai.

Ņem vērā, ka konkrētā piemēra gadījumā - piekrišana ir strikti nošķirama no tiesiskā pamata fotogrāfiju sākotnējai iegūšanai, kas piemērā norādītajā gadījumā būs līguma starp personu, kuras datus plānots apstrādāt, un fotosalonu izpilde.

Visbiežāk piekrišana tiek iegūta secībā, kur persona vispirms tiek informēta par plānoto datu apstrādi*, - tad tai tiek dota iespēja izdarīt atzīmi par savu piekrišanu noteiktu datu apstrādes darbību veikšanai.

*Personai, iepazīstoties ar piekrišanas nosacījumiem un mērķi, ir jābūt skaidri saprotamam, kāpēc šī piekrišana ir sniedzama, kāds būs tās rezultāts, kāds ir datu apstrādes nolūks, tai skaitā organizācijai ir jāsniedz informācija par to, kā rīkoties, ja persona piekrišanu vēlas atsaukt. [5] Savukārt strīda un jebkurā citā gadījumā, organizācija ir tā, kurai ir jāspēj pierādīt, ka piekrišana datu apstrādei ir tikusi saņemta. [6]

Tiesības atsaukt piekrišanu

Bērna fotogrāfija jau gadu ir redzama foto salona tīmekļa vietnē, tomēr vecāks nolēma, ka vairs nevēlas, lai tā tur būtu redzama. Par šādu vēlmi vecāks rakstveidā informē foto salonu un lūdz publicēto fotogrāfiju no tīmekļa vietnes dzēst. Ievērojot izteikto lūgumu, foto salons bez kavēšanās izņem no tīmekļa vietnes skolēna fotogrāfiju un ne vēlāk kā mēneša laikā informē vecāku, ka lūgums ir izpildīts.

Gadījumos, kad apstrāde pamatojas ar piekrišanu, personai kuras dati tiek apstrādāti ir tiesības savu piekrišanu atsaukt. Piekrišanai jābūt atsaucamai tikpat viegli kā tā tika sniegta. Organizācijai, kas veic personas datu apstrādi, saņemot informāciju, ka persona turpmāk vairs nevēlas, lai tās dati tiktu apstrādāti, bez nepamatotas kavēšanās ir jāveic nepieciešamās darbības, lai pārtrauktu tādu personas datu apstrādes veikšanu, kam pēc piekrišanas atsaukšanas vairs nav tiesiska pamata.

Brīvi sniegta piekrišana

Darba devējs veic individuālu darbinieku aptauju, kuras rezultātā pēc darbinieka piekrišanas saņemšanas, tā dzimšanas dienas datums tiks publicēts kopējā organizācijas dokumentu vadības sistēmā. Šādas piekrišanas nesniegšana nerada apdraudējumu organizācijas pamatdarbībai, tādējādi to var uzskatīt par brīvu, nepiespiestu un tādu, kas nerada negatīvas sekas.

Viens no aspektiem, kas var ietekmēt piekrišanas spēkā esamību ir, kad starp organizāciju (pārzini) un personu (datu subjektu) pastāv varas nevienlīdzība. Tās var būt darba attiecības (darbinieks un vadība), publiskās pārvaldes ietvaros veiktas datu apstrādes (pašvaldības iestāde un pašvaldības iedzīvotājs) vai citas līdzīgas situācijas, kur persona var izjust spiedienu piekrišanas izteikšanā, kā rezultātā tā nebūs uzskatāma par brīvi sniegtu. [4] Vienlaikus minētais nenozīmē, ka atsevišķos, gadījumos datu apstrāde norādītajos piemēros tomēr var tikt pamatota arī ar piekrišanas sniegšanu.

Neatbilstoši iegūtas piekrišanas piemēri:

Kad tīmekļa vietnē piekrišanas lodziņā jau ir izdarīta atzīme, pirms pati persona ir iepazinusies ar piekrišanas sniegšanas mērķi.

Piekrišana, kas iegūta ar "pievilināšanu" – apmaiņā pret iespēju piedalīties loterijā, persona piekrīt iesniegt savus kontaktus komerciālu paziņojumu saņemšanai, rezultātā reizi mēnesī saņems e-pasta vēstuli par organizācijas aktualitātēm.

Kļūdaini piemēro "personas piekrišana" kā tiesisko pamatu datu apstrādei

Tāpat piekrišana reizēm tiek maldīgi pieprasīta gadījumā, ja bez tās neesamības, nevarētu tikt izpildīts vai sniegts pakalpojums. Šādā gadījumā pārzinis ir kļūdaini noteicis tiesisko pamatu datu apstrādei.

Interneta veikals pie pasūtījuma noformēšanas lūdz klientu sniegt piekrišanu tā faktiskās dzīvesvietas adreses sniegšanai, lai kurjers uz šo adresi varētu piegādāt pasūtījumu. Šajā gadījumā piekrišana nav prasāma, jo gadījumā, ja klients piekrišanu nesniedz, pasūtījumu izpildīt nemaz nebūtu iespējams.

Vēršam uzmanību, ka no Datu regulas perspektīvas ir nodalāma piekrišana, ko persona sniedz kā līgumslēdzēja puse civiltiesiskā darījumā, no piekrišanas, ko persona sniedz savu personu datu apstrādei. Neskatoties uz šo jēdzienu līdzību, to juridiskā nozīme ir atšķirīga – piekrišana līguma nosacījumiem nav uzskatāma par piekrišanu noteiktu personas datu apstrādes darbību veikšanai atbilstoši Datu regulai.

#DVIskaidro "Vai drīkst apstrādāt personas datus darba tiesiskajās attiecībās?" #1

Pie Datu valsts inspekcijas vēršas gan darba devēji, gan darbinieki, ar lūgumu sniegt skaidrojumus par personas datu apstrādi darba tiesiskajās attiecībās. Esam konstatējuši, ka darba devēju...

23.04.2021.

#DVIskaidro "Kam fiziskai personai ir jāpievērš uzmanība saņemot komerciālu paziņojumu?"

Jau kopš uzņēmējdarbības pirmsākumiem, komersanti popularizē savas preces un pakalpojumus, meklē dažādus risinājumus, lai piesaistītu jaunus un noturētu esošos klientus, informējot par pieejamām...

08.04.2022. #dviskaidro Jaunami

#DVIskaidro "Mūsu tīmekļa vietnē tiek izmantotas sīkdatnes, lūdzu, piekrtiet!"

Personas datu apstrāde sevī ietver jebkādas darbības ar informāciju par fizisku personu, ja vien no iegūtās un apstrādātās informācijas ir iespējams identificēt konkrētu personu. Viens no rīkiem, ar...

22.04.2022. [#dviskaidro](#) [Jaunami](#) [Ziņas](#)

#DVIskaidro "Kā īstenot datu subjekta tiesības vēršoties pie pārziņa?"

Iedzīvotāji, ne vienmēr izprotot konkrētas datu apstrādes būtību un pamatojumu, vēršas pie Datu valsts inspekcijas, lai noskaidrotu, vai konkrēta pakalpojuma sniedzēja veiktā datu apstrāde ir...

01.07.2022. [#dviskaidro](#) [Jaunami](#) [Ziņas](#)

INFORMATĪVĀS ATSAUCES:

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula).

[2] Datu regulas 6.panta 1.punktā ir noteikti seši tiesiskie pamati - piekrišana, līguma izpilde, juridisks pienākums, sabiedrības intereses, vitālo interešu aizsardzība un leģitīmo interešu ievērošana.

[3] Datu regulas 4.panta 11.punkts.

[4] Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas 2020.gada 4.maija Pamatnostādņu 05/2020 par piekrišanu saskaņā ar Regulu 2016/679 3.1.1. apakšnodaļa. Pieejams: https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_guidelines_202005_consent_lv.pdf

[5] Datu regulas 13.pants.

[6] Datu regulas 7.panta 1.punkts

Autors: Freepik.com

<https://www.dvi.gov.lv/lv/jaunums/dviskaidro-09122022>